

סיפורי צדיקים

גליון 335
שנה ח' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

בן יכבד אב ועבד אדוניו (א' - ו')

אמר רבי חייא, כתוב 'בן יכבד אב ועבד אדוניו' גם מפסוק זה למדים, שחייב הבן בכבוד אביו בחייו ולדאוג לו למאכל ולמשקה, ועוד יותר חייב הבן בכבוד אביו לאחר מות האב, ואם אינו מתנהג כהלכה ואינו הולך בדרך הישרה, מבוזה הוא את אביו, ואם מתנהג הבן בדרך התורה והמצוות, מגדיל הוא את כבוד האב בין האנשים שאומרים, אשרי האב שיש לו בן כזה, ודאי ידע והצלח לחנכו כראוי, וגם מרבה שבחו ומגדל כבודו בעיני הקדוש ברוך הוא בעולם הבא, וזוכה אבי האיש שיושיבו אותו בכסא כבודו של מקום. כך עשה רבי אלעזר, כיבד את אביו בעולם הזה, ובעולם הבא הגדיל את שבחו של רבי שמעון בשני העולמות עוד יותר מאשר בחייו, מפני שראו הכל בעולם העליון ובעולם התחתון שזכה לבן קדוש ולגזע קדוש. ואשרי הצדיקים הזוכים לבנים קדושים, עליהם נאמר (ישעיה ס"א - ט') "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברכ ה'".

(זוה"ק סוף בחקות')

פרשת השבוע

האורח עצמו, שאל אותו רבי מאיר, כיצד יתכן שאיש שאינו גדול בתורה יכהן באדמורו"ת וינהיג עדה בישראל? ובשעת השאלה נשא ידיו לשמים והכריז שלש פעמים, אין בכונתי לקנטר חלילה, אלא שאינני מבין. השיבו רבי צבי הירש על פי דברי הרה"ק ה"קדושת לוי, מבארדיטשוב זיע"א, דאיך ידע אברהם אבינו את התורה טרם ניתנה, משום שהשכיל לקדש את איבריו וגידיו שיעשו רק את רצון ה', על ידי זה התקשר עם התורה הקדושה והשיג אותה בכוחות עצמו, וכן כל מי שמוטר את נפשו למען עבודת ה' והולך בדרכו הקדושה של אברהם אבינו, מסוגל אף הוא להשיג את התורה טרם למד אותה, כמו שאברהם אבינו השיג אותה טרם שמעה מפי הגבורה. קיבל רבי מאיר אייונשטט את הנאמר לו, ולבו נרגש ונרעש למשמע דברים אלה דברים שעומדים ברומו של עולם, מרוב התפעלות ממי שעומד לפניו, ביקש ממנו ברכה באמרו, מר כהן הוא ועליו לברכני ותוך כדי דיבור הרכין את ראשו ונתברך מפיו.

ויקראו שמו עשו (כ"ה כ"ה)

מספרים על הרה"ק רבי משה חיים אפרים מסדליקוב זיע"א בעל "דגל מחנה אפרים" נכדו של הבעש"ט הקדוש זיע"א, שנודמן פעם לפונדק אחד עם סופר משכיל, הקניטו הלה ואמר לו: כבודו הוא אמנם נכד הבעש"ט, אך דומני שלי יש יותר חסידים מאשר לכבודו. נענה הצדיק ואמר: אין תימה בדבר, בפרשתנו כתוב "ויקראו שמו עשו" פירש רש"י הכל קראו לו כן, ואילו "ויקרא שמו יעקב" הקב"ה קראו כן. את עשו הכל מכירים, ואילו את יעקב מכיר רק הקב"ה.

עקב אשר שמע אברהם בקולי (כ"ו - ה')

אמר רב, קיים אברהם אבינו כל התורה כולה (יומא כ"ח)

מסופר על הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א, שביקר פעם אצל הגה"ק רבי מאיר אייונשטט זיע"א אב"ד אונגוואר ומתלמידי החתם סופר הקדוש זיע"א, שלא היה נמנה על החסידים. והנה רבי צבי הירש לא היה מפורסם בתחילה כגדול בתורה, תמה רבי מאיר לפשר הדבר הזה והחליט להפנות את תמיהתו אל

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:21 ת"א: 5:23 ר"ת: 5:57

פרשת תולדות

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:08 ת"א: 4:22

מעשה שהיה

הנוכחים, המושל כמעט שפרץ בבכי מרוב צער על היעלמו של היהלום היקר, כל המבטים הופנו אל עבר היהודי ר' שמואל שהוא האחראי על אוצרות המושל, שעמד שם חיוור כסיד כשאימת מוות נפלה עליו, אחדים מהאורחים אמרו מייד, כי אין זאת אלא שהיהודי גנב את האבן היקרה, ואחרים תבעו שיכריחו אותו להודות באשמה ולאחר מכן יתלו אותו בשל הפשע שביצע.

המושל עצמו התקשה להאמין כי עוזרו הנאמן הפך את עורו ונהיה לגנב, אולם הוא גם ידע כי לאיש זולתו לא היתה גישה אל האוצר. לבסוף התאושש המושל ואמר לר' שמואל לעיני כל הנוכחים, שנים רבות עבדת אצלי באמונה, אולם עתה נראה כי לא יכולת לעמוד בפני היצר הרע שהסיתך לקחת את היהלום, אני נותן לך את דיברתי שאם תחזיר את האבן בשלימות, לא אעניש אותך ולא יאונה לך כל רע.

חלילה לי, השיב ר' שמואל באומץ, חלילה לי לגנוב את היהלום או כל דבר אחר שאינו שייך לי, אולם אני מבין כי בנסיבות הקיימות אינך יכול להעלות בדעתך אפשרות אחרת, כל מה שאני מבקש זו הזדמנות להוכיח בפני עם ועדה, כי לא אני גנבתי את היהלום ועלי למצוא את הגנב האמיתי. לאחר מכן ביקש ר' שמואל לעכב במקום את כל האורחים אשר הגנב האמיתי נמצא בתוכם, הוא ביקש רשות ללכת הביתה לזמן קצר, כדי להביא משהו שיעזור לו למצוא את הגנב. הרשות ניתנה לו, והוא יצא לביתו מלווה בשני שומרים כדי שלא יברח.

עד מהרה חזר ר' שמואל, ולהפתעת כולם החזיק בידיו תרנגול שחור, הוא הסביר את הדבר באומרו, אורחים נכבדים, יש לי תרנגול מיוחד במינו הוא מרשה לאנשים ישרים והגונים שילטפו אותו, אולם אם נוגע בו גנב, מיד מתחיל הוא להכות בכנפיו, ולקרא בקולי קולות "קוקוריקו", עתה הואיל ולפי דעתי הגנב נמצא כאן בתוכנו, אבקש לבחור בין כל האורחים כמה אנשים שיגשו אל התרנגול, אחד אחד, וילטפו אותו. מי שהתרנגול יקרא למגע ידו, הוא הוא שגנב את היהלום הנדיר של אדוננו.

ככלותו את דבריו, בחר ר' שמואל חמישה אנשים, וביניהם גם עוזר המנהל הגוי ואמר, כי הוא מניח שהגנב נמצא בין חמישה אלה. הוא ביקש אותם איפוא לגשת אחד אחד וללטף את התרנגול. החמישה עשו כן, אולם למרבה ההשתוממות לא קרא התרנגול אצל אף אחד מהם.

תרנגול מיוחד במינו

סיפור זה מספרים על יהודי ירא שמים וישר לבב, ששמו היה ר' שמואל, הוא היה תלמיד חכם גדול, בקי בהוויות העולם, ונערץ על כל סביבתו. ויהי היום, ומושל המחוז אשר עירו של ר' שמואל היתה שייכת אליו, שמע את שמעו של ר' שמואל, על כישוריו ועל חכמתו הגדולה, והחליט למנות אותו בתור מנהל עסקיו, ולא זו בלבד, אלא שהוא הפקיד בידי ר' שמואל את המפתחות של אוצרותיו, בידעו כי מנהל העסקים היהודי הוא נקי כפיים ובר לבב ולא ישלח ידו ברכוש שאינו שלו.

בחצרו של המושל, שירת עוד מנהל, שתפקידו ומעמדו היה נחות מזה של ר' שמואל, אשר הוא שימש עוזר של המנהל היהודי, הלה היה גוי שונא ישראל לא קטן, ובכל עת ובכל שעה חיפש תחבולות כיצד להעליל על המנהל היהודי, ובכך לסלקו ממשרתו. מטרתו של הגוי הרשע היתה כפולה, גם לתת פורקן לרגשי השנאה שקיננו בקרבו, וגם לרשת את משרתו הרמה של ר' שמואל. פעם אחת נסע המושל לאחד ממסעותיו הארוכים, וכדרכו השאיר את כל המפתחות אצל מנהל העסקים הנאמן שלו ר' שמואל. בשובו ערך המושל נשף גדול, אליו הזמין את כל האנשים המכובדים בעירו, בשיאו של הנשף, שיבח המושל מאד באוזני המוזמנים הרבים, את מנהל העסקים היהודי שלו, על יושרו ונקיון כפיו, ר' שמואל עצמו היה בין המוזמנים, וכטוב לכם במשתה, ביקש אותו המושל להביא מבית גזויו את היהלום הגדול אותו הוא ירש מאבותיו, יהלום זה, כך ריננו הבריות היה הגדול ביותר בעולם, וכל הקרואים ציפו בענין רב כדי לראותו. ערכו של היהלום לא יסולא בפז, ממש עין לא ראתה, ועתה הנה יזכו כל הנוכחים לראותו, הודות לנדיבות לבו של המושל ולא מעט הודות לייצר ההתבלטות שלו.

תוך דקות אחדות הופיע ר' שמואל, כשהוא מביא עמו ארגו עשוי זהב טהור ומקושט יהלומים רבים, כל האורחים התאספו סביב המושל כדי לראות את המעמד הנדיר, כיצד הוא פותח את הארגו כדי להראות להם את היהלום הגדול, המושל נשא נאום קצר בו הפליג בשבחיו של היהלום ותינה את כל מעלותיו. לאחר מכן פתח את הארגו בצורה חגיגית, והנה שוד ושבר, הארגו ריק והיהלום איננו, זעזוע אחז בציציות ראשם של כל

משל ונמשל

ערכם של יסורי עולם הזה

משל ליהודי ששכר דירה משר אחד בשלוש מאות רובל לשנה. את שכר הדירה היה היהודי מעביר לידי בעה"ב בתאריך קבוע מדי שנה בשנה. ויהי היום ויסע השר למדינה רחוקה, ולפני צאתו לדרך מינה את אחד מפקידיו לאחראי על הדירה המושכרת ליהודי. אותו פקיד היה שונא ישראל, ומשבא לידו עתה הזדמנות להציק ליהודי, לא איחר לעשות זאת, ומיד לאחר שהופקד על הבית הודיע לשוכר כי שכר הדירה הועלה לחמש מאות רובל לשנה. והנה הגיע זמן הפרעון, שלח וקרא ליהודי השכם בבוקר ודרש ממנו את התשלום המלא. בידו של היהודי היו אז רק ארבע מאות ושמונים רובל, אי לכך ביקש מאת הפקיד להמתין מספר ימים עד שישלם את הסכום. הפקיד שהיה כאמור איש רע מעללים, דרש שהתשלום כולו יבוצע בו ביום. כאשר הגיע הערב ובידי היהודי לא נמצאו עשרים הרובלים שחסרו, ציווה איש הבליעל להכותו עשרים מכות, מכה אחת עבור כל רובל, כן עשה הפקיד לכמה יהודים נוספים, ועוד הוסיף חטא על פשע, במה שגול ועשק אותם, עד שבמשך הזמן נעשה לעשיר גדול וקנה לעצמו חצר ובה כמה בתים. כאשר שב השר לביתו, אמר היהודי לאשתו, הנני הולך אל השר כדי לספר לו על מעללי הפקיד. כאשר שמע השר את כל הקורות אותו, חרה לו הדבר מאוד ונכמרו רחמיו על האיש באהבתו אותו אהבה רבה. כשכילה היהודי את דבריו אמר לו השר, הנני מודיעך בזה, כי על כל מכה שהכה אותך הפקיד יחויב לשלם לך מאה רובל, וס"ה מגיע לך ממנו אלפיים רובל, ומאחר שהפקיד רכש לעצמו חצר ששוויה ארבעת אלפים רובל, הנני ממציא לך שטר המאשר כי מחצית החצר שייכת לך מהיום והלאה. שב היהודי לביתו ופניו נפולות וזועפות, שאלה אותו אשתו מה אמר לך השר? הראה לה את השטר שקיבל על חצי החצר של הפקיד, שאלה אותו אשתו מדוע א"כ נפלו פניך? אדרבה, עליך לשמוח במתנה היקרה שקיבלת. השיב לה בעלה, את הכאב של המכות שהכני הפקיד כבר איני חש היום, א"כ מוטב היה, אילו היה מכה אותי או ארבעים מכות, והייתי זוכה עתה בכל החצר, על זה לבי דווה.

כן הדבר בענין יסורי האדם בעוה"ז, כאשר הם באים על האדם הוא מצטער עליהם מאד, ואינו רוצה לסובלם, אך כאשר יבוא לעולם הגמול ויראה איזה יסורים קשים ומרים חסך מעצמו מעולם האמת, ולא זו בלבד אלא עוד מקבל שם שכר טוב תחת כל שעה ושעה שסבל בעוה"ז, יחשוב האדם בנפשו הלוואי שהייתי סובל עוד יסורים בעוה"ז כי אז היה לי הרבה יותר עונג בעולם הנצח.

הנוכחים שתחילה הביטו על המחזה בענין רב, החלו עתה לתבוע בקולי קולות את הענשתו של היהודי החצוף, שלא די שגנב את היהלום של המושל, אלא הוא עוד מעז להתל בהם עם סיפורי בדים על תרנגול פלא.

ר' שמואל הרגיע אותם באומרו כי עדיין לא סיים את המבחן, מיד תדעו רבותי מיהו הגנב האמיתי, רק עוד קצת סבלנות בבקשה, לאחר מכן הוא ביקש כי החמישה שליטפו את התרנגול ירימו את ידם הימנית אשר ליטפה את התרנגול לפני רגעים ספורים. ארבע ידיים היו שחורות כפיח, ואילו היד החמישית ידו של סגן המנהל היתה לבנה, הנה רבותי הגנב לפניכם, קרא ר' שמואל והצביע על סגנו שרעד מרוב פחד ובושה.

לאחר מכן הסביר ר' שמואל את הענין הפלאי שהתגלה לעיניהם של האורחים הרבים. התרנגול שלי הוא תרנגול פשוט כמו כל תרנגול אחר, אין לו שום תכונת פלא, ואין לו שום נטיות מיוחדות, אלא מה, בבית לפני שהבאתי אותו לכאן מרחתי אותו בפּיח שחור, ידעתי כי הגנב האמיתי לא יעז לנגוע בו מפחד שמא ישמיע באמת קוקוריקו, ויזהה אותו, לכן ידיהם של ארבעה האנשים הישרים שחורות, כי הם אכן ליטפו ונגעו בו בלי פחד, ואילו החמישי שהוא הגנב האמיתי רק עשה את עצמו כמלטף, אף למעשה לא נגע בו, ולכן ידו לבנה.

הידד, קראו הנוכחים לאחר שהבינו את הענין שהציג בפניהם ר' שמואל, הם החלו מיד לטפל בגנב שהודה כי העתיק מפתחות לחדר האוצר, גנב את היהלום, חתך אותו לחתיכות ומכר אותו, תוך תקווה כי החשד יפול ממילא על המנהל היהודי שנוא נפשו, בכך הוא קיווה גם להיפרע וגם להיפטר ממנו. ונתקיים בו "בור כרה ויחפרהו" המושל ששמח כי ר' שמואל נוקה מכל חשד, ציווה לתלות את הגנב ומנהל העסקים היהודי המשיך לשרת במשרתו הבכירה.

צין אדם לחברו

נח לו לאדם שיפיל את עצמו
לכבשן האש ואל ילביץ פני חבריו
ברבים

מסופר על הגה"ק רבי שמואל
מגיד רבה של טרסטנה זיע"א
שבנוסף לתפקיד הרבנות, שימש
גם כשמש בית המדרש. עיירתו
העניה לא יכלה לספק את צרכיו
ההכרחיים ביותר, כך שנאלץ
להיות מורה הוראה ולדון דינים,
אף לעשות מלאכתו של שמש,
למלאות את כיוור המים, להיטיב
את הנרות, ובימות החורף להסיק
את התנור. אך הרבנות
והשמשות כאחת לא פירנסו את
ביתו, והיה עוסק גם במלאכת
הנפחים. סמוך לבית הרב עמדה
מפחתו, והגוים מהסביבה היו
באים בסוסייהם ובמחרשותיהם,
והרב היה מתקן להם פרסות סוס,
חישוקי אופנים ושאר כלי ברזל.
בשעה שהיה פנוי ממלאכתו, היה
יושב בבית מעוטר בטלית
ותפילין ועוסק בתורה ובעבודת
השם, כשאחד הגויים היה צריך
אותו היה נוקש בחלון, והיה ר'
שמואל פושט טליתו וחולץ
תפיליו, לובש סינר עור ויוצא אל
המפחה, כשאחד מבני העיר
נצרך בדיוק באותה שעה לרב
להורות לו שאלה, הייתה הרבנית
אומרת לו ימתין נא מעט, עתה
הרב עסוק במפחה, מיד ייכנס.
פעם אחת עת הפציע השחר ביום
חורף, הסיק הרב את תנור
ביהכ"נ ומפני לחלוחית העצים
היתה האש מסכסכת ואינו
בוערת כתיקונה, הכניס הרב את

ראשו ורובו לתוך התנור כדי
לנפח באש ולהעלות את
השלהבת. באותה שעה נכנס
אחד ממתפללי הותיקין בביהכ"נ,
וראה אדם משתלשל לתוך עומק
התנור. נכנסה בו רוח של קלות
דעת וחמד לו לצון, ניגש אליו
וטפח לו על גבו. הרב הבין
בטעותו של הטופח, שלא התכוון
לפגוע ברב, וכדי שלא לביישו,
השהה את ראשו בתוך התנור,
באותה עת האש החלה להתחמם
ולעלות, ואף שפניו היו כלפי
האש הבווערת לא הוציא ראשו
עד שהרגיש כי הלה עקר את
רגליו והתרחק ממנו.

בחנות שלי לא נמצא כעס וקפדנות

מסופר על הגה"ק ה"חזון איש"
זיע"א שהיה אומר בלשון מליצה:
"בחנות שלי לא נמצא כעס
וקפדנות". באחת מהפעמים
היחידות בהם כן כעס (כעס
מעושה) ה"חזון איש" היה,
כששאלו אותו אודות שידוך של
בחור מסוים. לאותו בחור היתה
אחות שלא היתה שפויה בדעתה.
השיב ה"חזון איש": "כתוב לבדוק
באחי האם ולא בקרובים
האחרים, ואין לחשוש לזה".
הסביר השואל שהאחות היא
ניצולת שואה, מהפליטות מגיא
ההריגה. ועל זה רגז ה"חזון איש"
מאד ואמר: "הן עברו שבעה
מדורי גיהנום ואתם עוד שואלים
עליה וחוששים?"

תילולא דצדקיא

שבת קודש ב' כסלו
הרה"ק רבי שמערייל מוועררחובקה (תלמיד
הבעש"ט (תקל"ז)
הרה"ק רבי משולם פייביש מזאבריו ב"ר אהרן
משה (תקנ"ה)
הרה"ק רבי משולם פייביש הלוי (יושר דברי אמת)
ב"ר אהרן משה
הרה"ק רבי ישראל יצחק מראדושיץ ב"ר דוב בער
(תרי"ח)
הרה"ק רבי עקיבא סופר (דעת סופר) ב"ר שמחה
בונים (תש"ך)
יום ראשון ג' כסלו
רבי מאיר ב"ר משה כ"ץ אביו של השי"ך (ת"ג)
יום שני ד' כסלו
הרה"ק יעקב דוב מאמשינוב ב"ר ישראל יצחק
מווארקי (תרל"ז)
יום שלישי ה' כסלו
רבי שמואל אליעזר ב"ר יהודה הלוי (המהרש"א -
שצ"ב)
הרה"ק רבי אשר אנשיל הלוי אב"ד טשענגער
(מנחת אשר) ב"ר שמואל (תרל"ד)
הגה"ק רבי ברוך בער ליבוביץ
ב"ר שמואל דוד (ת"ש)
יום רביעי ו' כסלו
הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב ב"ר ישכר
דוב - (תשנ"ה)
יום חמישי ז' כסלו
הרה"ק רבי אהרן מקראקא ב"ר קלונימוס קלמן
(בעל מאור ושמש) תרמ"ב
יום שישי ח' כסלו
רבי משה ב"ר יצחק (חידושי מהרש"א מהדר"ב -
תכ"ט)
הרה"ק רבי אהרן מטשערנאבל ב"ר מרדכי
(תרל"ב)
הרה"ק רבי דוד מסוכטשוב ב"ר שמואל

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רכטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" ומפרסם יוסף הדר"ש על המצוות.

מים אחרונים (א)

- א) שכח ליטול מים אחרונים, והתחיל ברכת המזון, יטול ידיו בין הברכות. (דולה ומשקה, עמוד קי"א)
- ב) אין נוטלים במים חמין. (שו"ע או"ח סימן קפ"א סעיף ג')
- ג) אם אין לו רק מים פושרין, יכול ליטול בהן ידיו. (משנה ברורה שם ס"ק ז')
- ד) נוטלין עד פרק שני של האצבעות. (שו"ע שם סעיף ד')